

BESLUT

2023-02-13 Dnr: 22/03528

SAKEN

Dagens Eko, P1, 2022-11-04, kl. 16.45, inslag om en tandvårdsreform; fråga om opartiskhet och saklighet

BESLUT

Inslaget frias. Det strider inte mot kraven på opartiskhet och saklighet.

INSLAGET

I det så kallade löpet sa en nyhetsuppläsare följande.

Planerna på billigare tandvård kan leda till kökaos hos tandläkarna.

Inslaget inleddes med att en nyhetsuppläsare sa att planerna på att göra tandvårdsbesök billigare riskerade att skapa utmanande problem framöver. Därefter sa en chefstandläkare på Praktikertjänst att bristen på personal var det största problemet inom tandvården och frågade sig vem som skulle göra jobbet om det blev billigt med tandvård och vårdbehovet ökade. En reporter berättade därefter hur det nuvarande högkostnadsskyddet fungerar, att flera partier ville utöka skyddet och att partierna bakom Tidöavtalet ville tillsätta en utredning för att stärka högkostnadsskyddet så att det blev mer likt det högkostnadsskydd som finns i övrig vård. Ordföranden för Folktandvårdsförbundet sa att Folktandvården har svårt att nå sina mål om jämlik tandvård och att allt fler tandläkare lämnar Folktandvården för att jobba på privata kliniker. Hon sa även att det problemet skulle intensifieras om subventionerna ökar eftersom det skulle leda till en större efterfrågan på tandvård och dyrare behandlingar. Därefter sades följande.

(Reporter) – En annan utmaning är att bekosta kostnaden för en reform när det inte på förhand går att säga hur mycket efterfrågan på tandvård kommer öka. [Namn] som är förbundsordförande för Sveriges Tandläkarförbund välkomnar visserligen att politikerna vill satsa men menar att systemet i dag där patienten står för delar av notan bidrar till att minska behovet och folk tar större ansvar för att ta hand om sina tänder. (Ordförande Sveriges Tandläkarförbund) – Det blir en viss kontroll och koppling till egna kostnader som har varit positiv.

Avslutningsvis uttalade sig socialministern om ett kommande stärkt högkostnadsskydd. Han sa att frågan kommer att behöva utredas och att fokus ska ligga på de grupper i samhället som har sämst tandhälsa.

ANMÄLAN

Inslaget har anmälts av organisationen Tandhälsöförbundet som anser att inslaget var partiskt. De personer som fick uttala sig i inslaget var kritiska till förslaget och fick stå helt oemotsagda. Samtliga ansåg att en billigare tandvård skulle leda till att fler skulle gå till tandläkaren och att efterfrågan på dyrare behandlingar skulle öka. Det anfördes också som argument mot förslaget att tandläkarbristen skulle öka till följd av förslaget. Utöver detta sa ordföranden för Sveriges Tandläkarförbund att en dyr tandvård bidrar till att folk sköter sina tänder bättre, trots att det saknas evidens för detta. I inslaget gavs ingen information om att en utredning nyligen beräknat att reformen skulle kosta 6–7 miljarder kronor, vilket är en mycket liten del av den totala hälso- och sjukvårdsbudgeten.

PROGRAMFÖRETAGETS YTTRANDE

Sveriges Radio AB (SR) anser att inslaget överensstämmer med kraven på opartiskhet och saklighet och anför sammanfattningsvis följande.

SR anser att vinkeln på inslaget stod klart för lyssnarna och att det var en del av en löpande rapportering i ämnet. SR har lyft och kommer att lyfta olika perspektiv och aspekter i denna fråga. Att utvidga högkostnadsskyddet inom tandvården på samma sätt som inom övrig sjukvård är en fråga som politiker diskuterat i många år. Under valrörelsen 2022 aktualiserades frågan igen och *Ekot* sände bland annat ett inlägg strax före valet, den 2 september, där det redogjordes för hur partierna prioriterade och argumenterade för frågan utifrån sina valmanifest. Förhandlingarna efter valet slutade med att de fyra partierna bakom Tidöavtalet enades om att de ska utreda ett högkostnadsskydd inom tandvården som liknar det som finns inom annan vård.

Syftet med inslaget var att lyfta de utmaningar som en tandvårdsreform kan innebära. Efter samtal med flera företrädare för tandvården stod det klart att bristen på tandläkare och långa väntetider, framförallt inom Folktandvården, var de mest tydliga utmaningarna som fanns.

De intervjuade personerna argumenterade inte riktigt i inslaget, på det sätt som anmälaren påstår, mot en satsning på ett högkostnadsskydd inom tandvården. De lyfte risker och problem som reformen kunde leda till. I inslaget hördes även socialministern som är en av de politiker som anser att tandvårdsreformen är bra. *Ekot* kommer naturligtvis redogöra för utredningen och de fördelar och nackdelar som den lyfter när den är klar.

Anmälaren anser även att *Ekot* skulle ha nämnt den summa som reformen har beräknats kosta. Prislappen är relevant då det ekonomiska läget för Sverige gör att flera vallöften kan bli svåra att infria. *Ekot* har i två tidigare inslag inför valet, den 22 augusti och den 2 september 2022 nämnt beloppet 6–7 miljarder för en högkostnadsreform för tandvården. Om summan är hög eller låg i sammanhanget är inget som SR kan ta ställning till. I samband med arbetet med inslaget har *Ekots* reporter dock upptäckt att såväl den statliga utredning som gjorts om kostnaden som den utredning som Sverigedemokraterna låtit riksdagens uträkningstjänst göra, flaggar för problem vid beräkningar av summan. I den ena talas om ”risken för betydande dynamiska effekter i form av prisökningar och överkonsumtion” och i den andra om problemet att kostnadsuppskattningarna gjordes under covid-19-pandemin. *Ekot* nöjde sig därför med att i sammanhanget ta upp utmaningen att kostnadsberäkna en reform där man på förhand inte vet hur eller om efterfrågan på tandvård kommer öka. Att det på sikt inte skulle vara någon kostnad alls eftersom behovet av vanlig sjukvård skulle minska, som anmälaren nämner, är inte något som SR hittat stöd för i någon utredning.

AKTUELL BESTÄMMELSE

SR ska utöva sändningsrätten opartiskt och sakligt samt med beaktande av att en vidsträckt yttrande- och informationsfrihet ska råda i radion (12 § i sändningstillståndet).

Kravet på opartiskhet innebär enligt granskningsnämndens praxis bland annat att kontroversiella ämnen eller händelser inte får behandlas ensidigt, det vill säga så att endast en parts version eller synpunkter klart dominerar ett program eller inslag.

Det är tillåtet att skildra ett ämne från en speciell utgångspunkt, men i så fall bör detta klart framgå av programmet eller programpresentationen.

Kraven på opartiskhet och saklighet tillämpas enligt granskningsnämndens praxis i princip fullt ut på programledare, reportrar och andra som genom sin ställning i ett program kan uppfattas som företrädare för programföretaget. Med hänsyn till den vidsträckta yttrandefriheten kan kraven ställas lägre i fråga om intervjuade, debattdeltagare och andra så kallade tillfälliga medverkande.

GRANSKNINGSNÄMNDENS BEDÖMNING

Inslaget handlade om att en reform som syftade till att göra tandläkarbesök billigare för patienter kunde leda till utmaningar för tandvården och kökaos hos tandläkarna. Granskningsnämnden konstaterar att de tre företrädarna för tandläkarorganisationer som intervjuades i inslaget främst lyfte eventuella problem som reformen kunde innebära för tandvården. Det framkom i inslaget att flera partier vill utöka högkostnadsskyddet vid tandvård och tillsätta en utredning. Enligt nämndens mening var det tydligt för lyssnarna att inslaget skildrades med

utgångspunkt i vårdgivarnas syn på vad en reform skulle kunna leda till för utmaningar. Det förhållandet att inslaget inte närmare belyste ämnet ur flera perspektiv medför därför inte att det strider mot kravet på opartiskhet. Nämnden konstaterar vidare att de av anmälaren kritiserade uttalandena gjordes av så kallade tillfälligt medverkande för vilka kravet på saklighet kan ställas lägre än för företrädare för programföretaget. Inslaget strider därmed inte heller mot kravet på saklighet.

Detta beslut har fattats av Ulrik von Essen, Ulrika Hansson, Clas Barkman, Berivan Yildiz, Bo-Erik Gyberg, Kristina Åberg och Erik Fichtelius efter föredragning av David Claesson.

För granskningsnämnden

Ulrik von Essen

UNDERSKRIFTSSIDA

Detta dokument har undertecknats med elektroniska underskrifter:

NAMN:	ULRIK VON ESSEN
DATUM & TID:	2023-02-13 10:15:15 +01:00
IDENTIFIKATIONSTYP:	Svensk e-legitimation
IDENTIFIKATIONS-ID:	_0612ca24733115f8fedf6e6cd35dd83306

Certifierad av Comfact Signature
Accepterad av alla undertecknare
2023-02-13 10:15:24 +01:00
Ref: 64795SE
www.comfact.se

[Validera dokumentet](#) | [Användarvillkor](#)